

Wielka Izba ETPC: Reforma KRS naruszyła konwencję praw człowieka

https://wyborcza.pl/7,75398,28220564,wielka-izba-etpc-reforma-krs-naruszyla-konwencji-praw-czlowieka.html#S.main_topic_2-K.C-B.1-L.1.duzy

Łukasz Woźnicki - 15 marca 2022 | 11:28

20 września 2018 r. Protest przed siedzibą Krajowej Rady Sądownictwa (SŁAWOMIR KAMIŃSKI)

Usuniętego z legalnej KRS sędziego pozbawiono prawa do sądu - orzekła we wtorek Wielka Izba Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. To kolejny wyrok w sprawie upolitycznienia KRS przez PiS i prezydenta Andrzeja Dudę.

Polska naruszyła art. 6 europejskiej konwencji praw człowieka - orzekł we wtorek Trybunał w Strasburgu. Przepis gwarantuje każdemu prawo do rozpatrzenia jego sprawy przez sąd. Tego prawa

pozbawiono sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego Jana Grzędę - wynika z wyroku.

Grzęda jest jednym z kilkunastu sędziów usuniętych z legalnej Krajowej Rady Sądownictwa w 2018 r. Prezydencka "reforma" skróciła im kadencje, co umożliwiło rządzącym ponowne obsadzenie rady. Od decyzji o wygaszeniu mandatu nie przysługiwało odwołanie. ETPC orzekł właśnie, że skutkowało to naruszeniem konwencji. Nakazał też Polsce wypłacić sędziemu 30 tys. euro zwrotu kosztów postępowania.

"Brak kontroli sądowej naruszył prawo Jana Grzędy do sądu. Trybunał stwierdził również, że kolejne reformy sądownictwa, w tym reforma KRS, miały na celu osłabienie niezależności sądownictwa" - informuje ETPC.

Wyrok wydała Wielka Izba Trybunału w Strasburgu - 17-osobowy skład pod przewodnictwem prezesa ETPC Islandczyka Róberta Ragnara Spanó. Wielka Izba orzeka w sprawach uznanych za najważniejsze dla ochrony praw człowieka, a od jej orzeczeń nie przysługuje odwołanie. Ostatni raz ETPC rozstrzygał sprawę z Polski w takim składzie w 2006 r.

Dzisiejszy wyrok poparło 16 z 17 sędziów Wielkiej Izby.

Dzisiejszym wyrokiem ETPC obejmuje ochroną sędziów - członków KRS sprzed "reformy" PiS. Orzeczenie otwiera więc drogę do skutecznego skarżenia Polski przez pozostałe osoby usunięte z legalnej rady, np. krakowskiemu sędziemu Waldemarowi Żurkowi.

Rozstrzygnięta dzisiaj sprawa jest jedną z ponad 90 dotyczących różnych "reform" sądownictwa PiS przyjętych do rozpoznania przez Trybunał w Strasburgu. I szóstą, w której ETPC stwierdził, że Polska naruszyła konwencję. To także czwarty wyrok, który dotyczy upolitycznienia KRS. ETPC orzekał wcześniej, że rada nie jest niezależna, a obsadzone z jej udziałem sądy - zgodne z prawem.

Jak z KRS usunięto sędziów

KRS jest 25-osobową radą składającą się z przedstawicieli wszystkich władz, w której większość mają sędziowie. Powinna stać na straży niezależności sądownictwa. Jej zdaniem jest wskazywać prezydentowi, kogo ma powołać na sędziego, więc KRS ma wpływ na obsadę wszystkich sądów w kraju.

W 2017 r. prezydent Andrzej Duda i PiS odebrali sędziom prawo wyboru 15 przedstawicieli w KRS i przekazali je Sejmowi. Posłowie PiS i Kukiz'15 obsadzili radę m.in. prezesami sądów z nominacji Zbigniewa Ziobry i byłymi pracownikami jego resortu. By zrobić dla nich miejsce, PiS wraz z Dudą usunęli dotychczasowych sędziów KRS. Prezydencka ustawa wygasza im czteroletnie kadencje, chociaż zagwarantowano je w konstytucji.

Właśnie tym elementem "reformy" zajmował się we wtorek ETPC po skardze usuniętego z KRS sędziego. Jan Grzęda zarzucił Polsce, że pozbawiono go prawa do sądu. "Nie miał możliwości zakwestionowania przed sądem przedwczesnego przerwania kadencji" – przytaczał skargę ETPC. Sędzia uważał również, że pozbawiono go prawa do skutecznego środka odwoławczego (art. 13 konwencji). "Nie istniała żadna procedura, sądowa czy inna, która pozwalałaby na zakwestionowanie przedwczesnego wygaszenia mandatu" - opisywał skargę ETPC.